

At sidde hos
— sorgen i my nordisk litteratur

Naja Marie Aidt har skrevet den nok vægtigste bog om sorg i nyere tid. "Har døden taget noget fra dig, så giv det tilbage" er et bogværk med stor litterær tyngde. Og vægten af sorgen er helt ubærlig. Naja Marie Aidt har mistet sin unge søn, og både hun og sproget går i opløsning. Et tæt netværk af venner træder imidlertid til og hjælper med at holde sammen på stumperne. De "sidder hos", altså de sikrer, at der altid er nogen sammen med de sørgende, at de aldrig er alene.

I livet og i sorgen er litteraturen også med os. Den kan gøre os følgeskab og være med til at give os en forståelse for sorgens væsen, vække genkendelse eller lære os nyt om livet, når det er tungest, når sorgen rammer os selv eller nogen, vi kender.

Udarbejder: Cand. Mag. Janne Clausen Hansen

Illustrator: Rasmus Brøndsted

Udgiver: © BibMedia, Herlev 2020

Tryk: Nofoprint, Vallensbæk

Varenr.: 47112012

Tom Malmquist

I hvert øjeblik er vi stadig i live

Hæsbælende er det første ord, der falder mig ind, når jeg tænker på Tom Malmquists roman, om sin kones sygdom og død, der efterlader ham alene med det spædbarn, som lægerne med nød og næppe redder inden konens totale kollaps. I højt tempo ræser vi desperate med rundt i hospitalets labyrint af lange gange og medicinske fagudtryk med den ubehagelige virkelighed lige i nakken. Forfatteren bringer os derhen, hvor vi nærmest fysisk oplever, at situationen er akut, kritisk, sønderrivende og helt uforståelig.

Caspar Eric

Alt hvad du ejer

En forventning om et barn. Et voksenliv, man troede, man skulle have haft. Udsigten til at blive far. En spontan abort og et kuldsejlet forhold slører pludselig billedet af fremtiden. Det er svært at glæde sig helt ærligt over søsterens graviditet, og vennerne forstår måske ikke helt nødvendigheden af at sørge over et liv, der aldrig blev til noget? "Alt hvad du ejer" er en autofiktiv poppoetisk tankestrøm – en personlig fortælling om tabet af et barn, med afstikkere ud til den øvrige verdens sorg og smerte.

Maria Gerhardt

Transfervindue

Den helt unge mor og lysende poet Maria Gerhardt rammes af kræft. Mens hun kæmper mod sygdommen, skriver hun en fremtidsfiktion om Nordsjælland som et stort luksushospiceområde for kræftpatienter. Her går alle rundt i hvide gewandter, ryger cannabis og vinterbader. Et besynderligt sci-fi-agtigt vakuum, hvor de raske bliver "de andre". En meget stærk og anbefalelsesværdig roman, og for en helt særlig oplevelse anbefales det at høre lydbogen, hvor den afdøde forfatters egen stemme giver fortællingen et særligt sælsomt anstrøg.

Foto: Halfdan Venlov, 2018

Niels Frank
Sidste vers

Hovedpersonen i Niels Franks roman synger på sidste vers. En depression og to blodpropper sender ham ud på en rejse af gruopvækkende minder. Døden er allestedsnærværende og destruktiv, selv kærligheden er i fare. Han ser på sin kone Evas ansigt: "Gløden var ligesom slukket i det. Trækkene visket ud. Det var et sorgsamt (...). Men jeg var ikke død endnu." Niels Frank har skrevet en sproglig intens og reflekteret roman.

Foto: Robin Skjoldborg, 2012

Puk Qvortrup
Ind i en stjerne

"Ind i en stjerne" er en selvbiografisk fortælling, hvor Qvortrup tager os med ind i en variant af virkeligheden, som (heldigvis) er for grum for de flestes forestillingsevne. Hun ved ikke, at hendes mand har en hjertefejl. Det viser sig først, da han falder om midt i et maratonløb og dør fra hende, der er højgravid, og deres toårige søn. Qvortrup formår at omsætte den dybt personlige følelsesbombe til en velkomponeret og opslugende roman, der giver os et billede af, hvordan livet kan være, når det bryder helt sammen og er under total og aldeles rekonstruktion.

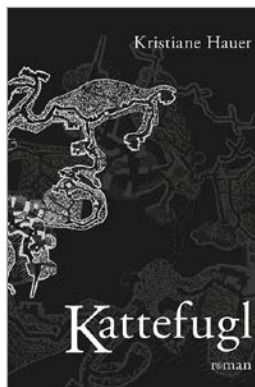

Line Fjordside
Det jeg mister

Romanens jeg, en ung kvinde, finder sin mor sunket sammen på en køkkenstol og snart efter sig selv på hospitalets intensivafdeling overvågende sin mors hjerterytme. Hjertet slår fint igen, men moren er væk, forsvundet ind i et altopslugende dyb. Moren har ikke nået at møde den mand, som hendes datter er forelsket i. Han er gift, men alligevel en krog af lykke og kærlighed, som den unge kvinde kan holde fast i midt i sorgen. Romanens form er kort og poetisk; sorg og kærlighed foldes ud samtidigt og i samme sælsomme tone og rytme.

Kristiane Hauer
Kattefugl

En mærkelig filmisk tilstand opstår, da romanens jeg pludselig befinder sig på Rigshospitalet. Hendes bror er blevet kørt ned. Hun har et spædbarn på armen og er nu pårørende til sin bror, der er i koma, hjernekadet og siden skal i gang med et langt genoptræningsforløb. Mens hun flytter sit liv frem og tilbage mellem København og Berlin, kæmper hun med at placere sin sorg over broren, der stadig er i live, men aldrig bliver den samme. Samtidig vokser og udvikler barnet sig. En velskrevet roman, der på en fin måde favner livets kompleksitet og indfanger den unge kvindes besvær med at håndtere det.

Carolina Setterwall
Lad os håbe på det bedste

Carolina Setterwalls autofiktive roman er skrevet midt i sorgen. Ret hurtigt efter hun finder sin mand død i sengen en morgen og sig selv på kanten af et nyt liv som ung alenemor og sørgende enke, begynder hun at skrive. Først og fremmest skriver hun om sorgen, men fortællingen om parforholdet med den afdøde Aksel dukker snart op og fylder mere og mere. Setterwalls mission er at dele oplevelsen af sorg med andre, og det gør hun nuanceret og gavmildt.

Carsten Müller Nielsen
De døde fylder dagene med en smag af mønter

Døden kan mærkes. Den lever, lugter og lugter både hos de blinde katte under køkkenvasken i mormors forladte hus og hos hovedpersonen, der har været med til at rydde op i det radioaktive område omkring Tjernobyl. Han deler sin historie med en prostitueret kvinde, hvis liv ligeledes har været præget af katastrofer og ødelæggelse. Håbet og skønheden ligger i fortællingens sprog og mødet mellem de to mennesker.

Daniel Boysen
På sit yderste

Kvinden i Daniel Boysens nyeste roman "På sit yderste" lægger sig på kirkegårdens græsplæne. Hun synker, flyder ud sammen med forældrenes grav, tilstede både i denne verden og den hinsides. Grænsen mellem virkeligheden. De levendes verden og døden kan straks føles mere diffus, når man rammes af alvorlig sygdom. Det er i den grad sandt for denne kvinde. En hjerneblødning gør pludselig hverdagen vanskelig at håndtere, minderne bliver svære at gribe, og synsfeltet sløres.

Linda Boström Knausgård
Velkommen til Amerika

Linda Boström Knausgård har skrevet et rørende intenst familiedrama set fra barnets synspunkt. Faren lider af angst og trækker hele familien med ned i et altopslugende mørke. Hun beder til Gud om, at han må dø, og moderen altid være lys og lykkelig. Alle ånder da også lettet op, da han faktisk dør og alligevel splittes familien: pigen vælger tavsheden, broderen banker søm i værelsesdøren, så ingen kan komme ind, og moderen passer sit teater og de lejlighedsvis mænd.

Linda Boström Knausgård
Oktoberbarn

Et tungt læs af sorg og smerte slæber efter hovedpersonen, der sørger over sin skilsmisse og tabet af familien, mens hun er indlagt og undergår en stribe af elektrochokbehandlinger. Familien er kollapsed under tyngden af den tilbagevendende psykiske sygdom, og tilbage står kærligheden til de fire børn, som hun er nødsaget til at leve adskilt fra for at få behandling. En behandling, som ødelægger hukommelsen. Tabet af erindringerne er for hovedpersonen både som mor og som forfatter dybt tragisk og en stor sorg. Romanen er autofiktiv og på sin vis et modsvar til eksmanden Karl Ove Knausgårds "Min kamp", der skildrer ægteskabet fra hans synsvinkel.

**Du kan finde
e-bøger og lydbøger på
@Reolen**

Johannes Lilleøre
Min syge ven

Når ens ven bliver syg, så ved man pludselig, hvad man skal med sit liv. Sådan er det i hvert fald for hovedpersonen i Johannes Lilleøres roman, der rykker ud af sin retningsløse tilværelse i en etværelses lejlighed og flytter ind på vennens sygeværelset på en drømmeseng under håndvasken, hvor livet drejer sig om opkast, blodplasma, stamceller, lortebleser og ketogan, men også om de olympiske lege, 80'ernes pastasalat og ikke mindst om vennens store kærlighed, Tom fra Estland. Romanen er skrevet med en ærlighed, timing og præcision, der forvandler den udpenslede rædsel til en fantastisk læseoplevelse.

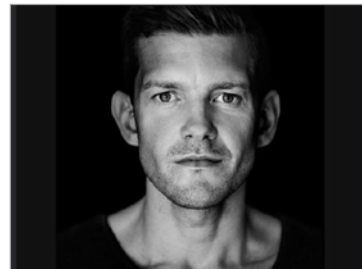

Foto: Thomas A.

Tine Høeg
Tour de chambre

“Tour de chambre” er nok ikke det, man umiddelbart vil kalde sorglitteratur, men historiens udspiring er en gammel sorg, som hovedpersonen Asta hidtil har båret i ensomhed. En invitation til en mindehøjtidelighed får sorgen til at dukke op til overfladen, og minderne om kollegielivet og den intense forelskelse i bedstevenindens kæreste, August, omstyrter Aastas forfatterarbejde, og venindeskabet er i fare. Historien er måske klassisk, men “Tour de chambre” er langt fra stagneret. Med sin raffinerede, ordknappe stil rammer Tine Høeg læseren lige i hjertekulen, så man både kan se og mærke luften vibrere mellem personerne.

Foto: Lærke Posselt

Mikkel Frey Damgaard
Sørgekåben

Da Mikkel Frey Damgaard var otte år, begik hans far selvmord. Farens død kaster lange mørke skygger ind i familien, og angsten for at have arvet farens sind og selv ende livet på samme måde har Mikkel Frey Damgaard evig og altid på slæb. Han beslutter sig for at sætte ord på alt det mørke, angsten og dæmonerne. TV-værten går til værks som en systematisk journalist, og han tager læseren med på et udførligt optrevlingsarbejde for at forstå sin far, og hvad der faktisk skete.

Claus Høxbroe
Smertens leje

Høxbroes seneste digtsamling går lige i kødet på døden. Som den garvede beatpoet selv bemærker, er døden jo helt uomgængelig. Vi skal alle sammen derhen, og døden er ikke noget, der forsvinder, selvom vi undgår at tale om den. Så nu er der sat ord på – både humoristiske, eftertænksomme og alvorlige ord. Digtsamlingen rummer både nye og tidligere udgivne digte. Der er tale om en meget smal udgivelse, 150 stk. nummererede eksemplarer.

Thomas Buttenschøn
I begyndelsen var døden

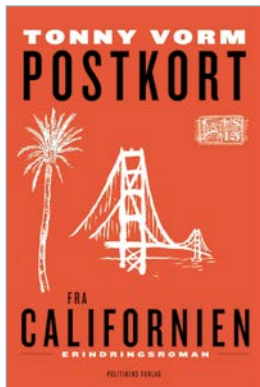
Allerede som barn blev Thomas Buttenschøn sig ubehagelig bevidst om, at døden kan vente lige om hjørnet. Det faktum lever han med, sangeren Thomas Buttenschøn, lige lidt mere end andre, da han er født med HIV, og det nær kostede ham livet allerede som 12-årig. Selv husker han kun brudstykker fra et hospital og den senere fortælling om komaen og den stakkede frist. Forældrene mistede han i otteårsalderen, og minderne består mest af flasker og råberi.

Kaspar Kaum Bonnén
Bag om min far

Far og søn bor dør om dør, og deres lejligheder er næsten ens – bare spejlvendte. Men hvad nu, hvis man ikke bryder sig om det, man ser i spejlet? Faderopgøret synes brutalt af og til i Bonnén's beskrivelser af faren, der lige som hans selv er kunstner. Hans ærinde er både privat og kunstnerisk. Bonnén konfronterer såvel farens svigt og alkoholforbrug som hans kunstneriske dedikation til en selvbevidst kulturelite. “Bag om min far” er intens, velkomponeret og fuld af følsomhed – en smal udgivelse, som er værd at få fat på.

Tonny Vorm Postkort fra Californien

Journalist og anmelder Tonny Vorm har skrevet en erindringsroman, der i første omgang skulle handle om hans far, der har valgt et eventyrligt liv i USA. Han er selv sagt fraværende i store dele af sønnens liv og udfylder sin farrolle ved at sende postkort og fotos, som nu ligger som brikker i et usamlet puslespil i en flyttekasse. Undervejs i skriveprocessen bliver Tonny Vorms søn imidlertid syg og må behandles for kræft. Fortællingen om faren skrinlægges mod forventning ikke, men breder ud og bliver en fortælling om fædre og sønner og forholdet mellem dem. Dybest set handler "Postkort fra Californien" måske om en mand i krise.

Peter Øvig Knudsen Min mor var besat

En mor, en familie, en hel generation af hæmmede, uforløste kvinder, som uanset evner og drømme ikke kunne tillade sig at have andre ambitioner end at blive gift og få børn. Øvig Knudsen tegner et billede af sin mors rablende vanvid, ruller den syge historie ud om sin tante, kaster blikket på generationens kvinder generelt og spørger: hvad har det mon betydet for børnene? Hans færd leder ham også på sporet af sit eget mørke og sender ham længere ned i dybet end nogensinde før. Peter Øvig Knudsen tager læseren med på en rystende rejse ind bag familiernes tommetykke facader og ind i sin egen sorg, angst og depression.

Niviaq Korneliusen Blomsterdalen

Ingen taler om sorgen og smerten, men den fylder alligevel alt i det østgrønlandske samfund, hvor man finder Blomsterdalen. Selvmordsraten er tårnhøj, og dalen med det smukt klingende navn siges at være en form for limboland – en mellemstation for døde, der ikke er kommet videre. Bogens smukke blomstrede forside omslutter en grum fortælling om en ung kvinde, der trods kæreste, familie og gode fremtidsudsigter magtesløs synker ned i håbløshed over at føle sig forkert, og læseren tages således med på en vej, der synes at føre direkte mod endnu en tragedie. En roman af Grønlands måske stærkeste litterære stemme lige nu.

Sorgalbums

Musikken synes at være et særligt godt redskab til at undersøge og dvæle ved livet sværeste øjeblikke. Har du lyst til at gå på opdagelse i lydsiden af sorgtematikken, så er følgende danske albums højst anbefalelsesværdige:

Aidt/Nørlund: "Housewarming"
Kira Skov: "The echo of you"
Kenneth Thordal: "Den tid. Den sorg"
Søren Huss: "Troen og ingen"

